

GYŐRI LAPOK.

Társadalmi, közművelődési és ismeretterjesztő közlöny.

Megjelenik hetenként kétszer u. m. szerdán és szombaton.

<p>ELŐFIZETÉSI ÁRAK: helyben házhoz hordva vagy vidékre postán küldve: Egész évre . . . 6 frt — kr. Negyedévre . . . 1 frt 50 kr. Félévre . . . 3 „ — „ Egy órá . . . „ 60 „ Egyes szám ára 8 kr. Előfizetési pénzek a kiadóhoz belváros, a győri első takarékpénztár épületében, intézendők.</p>	<p>SZERKESZTŐSÉGI IRODA: apáca-utca 22. sz. A lap szellemi részét illető küldemények egyenesen a szerkesztő nevére és lakására czimzendők. Kéziratok nem adatnak vissza.</p>	<p>HIRDETÉSEK DÍJA: Egész oldal . 16 frt — kr. Nyolczad old. 2 frt — kr Fél oldal . . 8 „ — „ Tizenhatod old. 1 „ — „ Negyed old. . 4 „ — „ Hirdetés bélyegdíja 30 „ Többszöri hirdetésnél tetemes árengedmény. A nyílt tér soronként 15 kr-ával számíttatik.</p>
--	---	--

A „GYŐRI LAPOK“

előfizetési ára:

Szept.—decz. 2 frt — kr.
Negyed évre 1 „ 50 „
1 órá — „ 60 „

A szíves megrendeléseket lapunk kiadó-hivatalához kérjük beküldeni.

Műveltségi állapotok falun.

I.

Bevezetés.

„Nemzetünket csak a műveltségben való gyors előhaladás mentheti meg a vég elsüllyedéstől“

E hangzatos szavak annyiszor lettek már könyvekben, hírlapokban, képviselőjelöltek program beszédében, sőt falusi disznótörök alkalmával is ismételve, miszerint azt kell feltennünk, hogy a műveltség ezen mentő hatásába vetett hit nemzetünk minden egyedének vérében gyökeret vert s ehhez képest a műveltség után való törekvés s a műveltségben való előhaladás nemzetünk minden rétege közt tettekben is oly szépen nyilatkozik, mint ahogy szavakban tapasztaljuk azt minden lépten, nyomon nyilvánulni.

Lássuk azért, hogy ugy van-e?

Ha általában az egész nemzet műveltségéről akarunk tudomást szerezni: nem elég azt csupán a külhátszat után, mintegy madár-távlattól megbírálalni; mert lehetnek bármely nemzet kultur életében egyes fénylő pontok, melyek fölültesen tekintve képesek a szemet kápráztatni s az egész tömeget kedvező színben előtűntetni, pedig meglehet, csak egyes viruló lápszígek az ingovány felett, melyek elleplezik az alattuk rejlő bűzhödött mocsarat.

Ha tehát nemzetünk műveltségi állapota felől nem akarjuk magunkat csalódásban ringatni: ne csak egyes nagyobb kulturgócok; u. m.: egyes nagyobb városaink közelében; ne csak egyes tudományos társulataink s intézeteink működésén; ne csak egyes kitűnő hazafiak képzettségén legeltesük szemünket: hanem szálljunk alá az alsóbb néprétegek, — ugyszólva, a nemzet zsigerei közé, s ott is vizsgáljuk meg, hogy a csillámló külszín nem rejt e maga alatt dágványt, romlásnak indult pangó tömeget?

E czélből kérem a t. olvasót, sziveskedjék velem falura rándulni!

Falun leginkább két néposztállyal találkozunk, u. m.: a szorosb értelemben vett földművesek osztályával, vagyis köznéppel és az ugynevezett uri- vagy birtokos osztállyal.

A köznép műveltségi viszonyai ismeretesebbek, hogy sem vizsgálunk kellene. Való ugyan, hogy midőn nemzeti műveltségről, mint a nemzet életben maradásának feltételéről van szó: akkor legfőképpen a köznép műveltségi fokát kell tekintetbe vennünk, mert ezen osztály képezi a nemzet zömét, ebben rejlik a nemzet

életereje. Tudjuk azonban, hogy köznépünk a műveltségnek csak kezdetleges fokán áll. Vigasztalót e részben csak abban találhatunk, hogy népünk a természettől oly testi és szellemi erővel van megáldva, a mely őt a romlásból még eddig megóvta. Nem ritkán találkozunk a köznép közt oly természetes észtehetségű egyékekkel, kik csupán önképzés által a műveltség szemebetűnő fokára küzdötték fel magukat. Ezen természetes józan észnek tulajdonítható a köznép többi részénél is, hogyha nem is emelkedett a műveltségben, de eddig feltűnőképp nem is aljasodott. A természet ezen adománya mindazáltal csak a jövőre nézve nyújt némi reményt az iránt, hogy népünk képes leendő idővel műveltségben nagyobb előhaladást tenni: de jelenleg kultura tekintetében egyéb nemzetekhez aránylag meglehetősen hátra van maradván.

De ha ezt általánosan be kell is ismernünk azt sem tagadhatjuk, hogy e hátramaradottság még sem mindenütt egyenlő, nevezetesen némely vidékek köznépe nál a közművelődés és korszerű haladásnak több jeleit tapasztaljuk, mint más vidékek köznépe közt. Különösen oly vidékeken tapasztalható ily nagyobb haladás, ahol a nép közt lakó uri- vagy birtokos-osztály is a neki megfelelő műveltség magasb fokán áll.

Ebből látható, hogy a birtokos- és földműves-osztályok műveltségi viszonyai közt összefüggés létezik. És ez természetes. A köznép nem szeret írásból vagy könyvekből tanulni, de mások példájának s tanácsadásának van rá hatása: példát pedig csakis az uri-osztálytól láthat s ha tanácsadóra van szüksége: azt is az uri-osztály soraiban találhatja fel. Elkerülhetlen e szerint, hogy a birtokos-osztály műveltségéből a körötte élő köznép is el ne sajátítson valamit, minél fogva ellehet mondani, hogy egyes vidékek uri-osztályának a műveltség terén tett előhaladásából meg lehet itélni, hogy azon vidékek köznépe is mily fokán állhat a műveltségnek és viszont.

Ha tehát falura megyünk a műveltségi állapotokat vizsgálni: elég, ha csak az ott lakó uraságok műveltségét vesszük szemügyre s ebből vonunk következtetést a vidék műveltségére.

Ezt fogjuk tenni mi is s következő cikkeinkben a falusi birtokos-osztály műveltségi viszonyait anyagi, erkölcsi és társadalmi szempontokból vesszük bírálat alá.

A tanév kezdetén.

Városunk utcái élénkül kezdenek: a deákok lassanként megérkeznek. Több tanintézetben nagyban folynak a felvételi vizsgálatok, a beiratások, — a szünet arany napjai lejártak, a munka ideje újra beállt.

A jelen tanév átmenetet képez a régi tanrend-szerből egy új, szélesebb alapra fektetett iskolaélet-hez, melynek alapja az alkotmányos módon hozott törvényben gyökeredzik. Ezen átmenetnél fontos ujtások szelleme leng át a tanügyön s a széles magyar hazában új lelkesültséggel fog a tanárfráter serege a nagy munkához. Honvédek ők, kik bátran

szembe szállanak drága hazánk legnagyobb ellenségével — a tudatlansággal.

Az új tanév új, öröndetes korszak kezdetét jelzi közoktatásunk terén.

Az állami tanítónőképzésben, a polgári leányiskolában, a közép- és néptanodákban megannyi új növendékkel találkozunk, kik szellemi és erkölcsi emelkedésével sokat sanyargatott hazánk tekintélye és anyagi jóléte is emelkedni fog.

A ki nemzetünk életerejében talán kételkednék, annak nem kell egyéb, minthogy a közoktatás terén megindult általános mozgalmakat és lelkesült tevékenységet figyelemmel kísérje.

Országszerte egyletek alakultak a szellemi erők összpontosítása tekintetéből, a középtanodákban gyökeres reformok léptek életbe, melyek ezen intézeteiket a politikai és társadalmi vívmányok sorába helyezik. szóval: birjuk az alapot; mindazon tényezők birtokában vagyunk, melyekkel tanügyünket virágzóvá tehetjük és a korszellem legmagasabb színvonalára emelhetjük.

Csak egy tényezőre van égető szükségünk, oly tényezőre, melynek segítségével a műveltséget a nép közt terjeszteni lehetne.

A serdülő ifjúságot nem féltjük mi, az műveltség- és erkölcsben napról-napra gyarapodik; de a nép alsó rétege még oly hegy tövéhez hasonlít, mely a fölvilágosodás napjának arany sugarai által nem érintve csak kopár és sivár marad.

Hol van a hatalom, mely a nép talajába hintethné a fölvilágosodás áldáshozó magvát?

Az új tanév hazánk nem magyar ajku gyermekeire nézve is új aerát képez.

Törvényben ki lett mondva, hogy a hazai népnevelés a magyar nemzeti cultura nagy iskolája legyen.

Elismerve van tehát, hogy jól rendezett államélet, igazságszolgáltatás és közigazgatás, jól rendezett közlekedés és közgazdasági viszonyok, mind megannyi nagy tényezői a civilizációnak egy nemzet életében; de ezekkel legalább is egyrangú tényezőnek tekinthető a nemzeti közoktatás.

És — ha valahol, ugy bizonyára hazánkban, hol annyi különböző nyelvű, fajú és vallásu polgárok lanknak együtt, van leginkább szükség a társadalom rétegeit átható oly közös jellegű kapcsolatra gondoskodni, mely a különféle nemzetiségeket egy politikai nemzeti testté összefűzi, frigyüket összeköti felbonthatlanul.

Törvényhozásunk ily kapcsolatra gondoskodott, belátván, hogy magyar nemzeti műveltség-gel lehet csak a magyar nemzetiségnek hatalmát biztosítani anélkül, hogy ez a hazában élő más nemzetiségek elnyomását czélozná. A magyar nyelv tanítása kötelezővé tétetett minden rendű és rangú iskolában.

Nem kívánjuk, hogy a nemzetiségek saját nyelvüket ne ápolják; de követeljük, hogy ez ország bármely fajához tartozó testvérek egymást megértsék.

E nagy elv megtestesítésének munkája az új iskolaévben veszi kezdetét. Nálunk Győr városában e tekintetben ugyan kevés a dolog; de a közeli Moson- és Sopronmegyék hazafias működését a magyarosodás terén vizsga szemmel fogjuk kísérni. E nemzeti műveltségnek munkásai, harcosai a szomszédmegyékben legyetek általunk üdvözölve a tett terén. Munkálkodjatok odaadással és a magyar

hazához való ragaszkodással és tántoríthatlan hűséggel; ápoljátok a serdülő ifjúságban a haza iránti szeretet szent érzelmeit, hogy ezen ifjúság egész valójában, szellemében magyar legyen.

És most legyetek üdvözölve városunk és megyénk közharcosai az oktatás-nevelés nagy eszméinek, a legőszintébb hazafiúi örömmel üdvözölve az új iskolaév küszöbén, kívánunk áldást, erőt és kitartást a nagy munkához, kívánjuk, hogy áldásos siker koronázza szép de fáradságos működésüket.

—n.

Zichy Jenő gróf levele és a sajtó.

Zichy Jenő urtól a következő sorokat közli a „Magyar Iparosok Lapja.”

Igen tisztelt szerkesztőség! Hosszabb távollét után hazatérve, azon kellemetlen meglepetésben részesültem, hogy egy magánjellegű levelem, melyet két ifjúkori barátomhoz gr. Károlyi Gyulához és gr. Széchenyi Bélához intéztem volt, valamennyi hazai lap által lenyomatott, sőt némelyek és egy pár lajtántúli lap által beható bírálat tárgyává tétetett. Ezen levél nem volt a nagy közönségnek szánva; mint ez a levél egész formájáról észlelhető, két régi ifjúkori barátomnak, utitársaimnak van írva és látható, hogy csakis olyanokhoz irhattam én így! 22 évvel ezelőtt három jó barát jött össze Döblingben, Széchenyi István, Károlyi György és Atyám, tanakodtak fiaik jövőjéről, melyről és az azok által követendő irányról aggdódtak; az akkori Bachféle kormányforma inyökre nem lehetett, nem kívánhatták, hogy fiaik az alatt állami szolgálatba lépjenek, de azt sem óhajtották, hogy a fiaik a pesti járdát tapossák tétlenségben. Végre Széchenyi István azt javasla: „utaztassuk őket és pedig ne Páris, vagy Londonba küldjük őket, hanem a Keletre. Az utazás fejlesztendí őket, új láthatárt nyitand előttük és alkalmuk leend akkor tanulniok, mert hiszen sokra kell előkészülniök.” Midőn utitársaimmal buszusásra nála valánk, komoly, előttem felejthetetlen szavakat mondott, könnyező szemekkel intett bennünket, hogy azon missiót, melyre hivatva vagyunk, soha el ne felejtjük, soha szem elől ne téveszszük! — Ez szolgáljon némileg mentségül, hogy ezen soraimat ily hangban intéztem barátimhoz és ezen felejthetetlen pillanatra emlékeztetém őket.

Különbén vajmi nehéz állapotunk. Scylla és Charibdis között vélné az ember magát. — A „semmit nem tevés” jogosan kárhoztatják, de ha valamelyikünk a tétlenségből kibontakozva a tettek mezejére kilép, vajmi ritkán találkozik elismerő, buzdító, jóakaró hangulattal, sőt találkoznak, kik a működés megkezdésén is már bírálat tárgyává teszik a még csakis sejtett jó szándékot; és csak az elért siker hozza meg az elismerést. De minthogy már ezen levelem beleegyezésem nélkül került a nagy közönség elé, azt teljes férfiasággal igen is beösmerve elfogadom, azon önérettel és öntudattal, mely egy 43 éves férfi öntudata, a ki is oly szerencsés vala három országgyűlésen, mint képviselő részt vehetni, és ki ifjú korától fogva mindig a közügyek-

kel foglalkozott; de egyszersmind levelem stílusát és formáját kimenteni kérem, mert az, amint mondom, tisztán magánjellegű volt! Különbén meglehet, hogy talán mégis szerzett ügyünknek (minthogy már megjelent) egy-néhány bajtársat és barátot, — és ha egy lap ugy is szól hozzám: a gróf ugy tartja, hogy „magnis voluisse sat est,” ugy meglehet azon lap győződve, hogy ez nekem nem elég! Teljes öntudatában vagyok annak, hogy levelemben a foglalt nagy eszmék kivitele nem hármunk által eszközölhető, azt is tudom, hogy az azokban foglaltak némelyikének valósisására egy emberélet sem elégséges, mert hiszen itt nem egy pillanatnyi fellobbanásról, de igen is valami maradandó megte-remtéséről lehet szó. És egy mulandó cél elérése nem lehet feladatunk: De azon meggyőződéstől vagyok áthatva, hogy ha csak is egy lépést haladtunk előre nemzetünk anyagi léte fejlesztése mezején, az már is nyereségnek tekintendő; vagy tán attól tartván, hogy minden, a mit óhajtunk keresztül nem vihető, ne kezdjünk semmit? Én ugy tartom, hogy ez még nagyobb hiba lenne!

Különbén nem számítok én, ugy a mint azt némely lap elmés tréfássággal elnevezi, egy triumviratusra! nem szabad elfelejtenuk, hogy a székesfehérvári kiállítás alkalmat nyújtott nemzetgazdászati létünk minden egyes ágának felkarolására, az ezen alkalmammal egybehívott congressusok által, és hogy épen ezen congressusok mindegyike egy állandó bizottságot küldött ki, melyeknek egybehívását, az azoktól beadott munkálatok beérkezte után, reám bízta, — így tehát ugy tartom, hogy még sem állok ezen törekvéseimben egészen elhagyatva, egyedül! Különbén bár honnan eredő jó tanácsot, hozzánk csatlakozó munkacérot örömmel üdvözlendünk és fogadunk.

Teljes tisztelettel felkérem azon lapokat, melyek levelemet közölték, vagy annak folytán csekély személyemmel foglalkoztak, vagy ez irányu lépéseimet bírálgatták, legyenek szivesek ezen soraimat is közölni, már csak azért is, hogy a nagy közönség ne higgye, hogy ily betyke modorban akartam volna nyilvánosan felszólalni! Hiszen igen is jól tudom, hogy sokat gondolni, és sokról magunkban itélnünk szabad, de azt mondani — nem okszerű...

Fogadja szerkesztő ur, legkészebb tiszteletem kifejezését.

Ischl, aug. 18.

Gr. Zichy Jenő.

A közönség köréből.

Ha, ha, ha! Szörnyű meleg van, de azért roppant nevető kedvünk van. No ez derék. Ni ni. Itt álljunk meg. Honnan e merész hang, a „Győri Közlöny” legközelebbi számának szerkesztői nyilt póstájában? A töredelmesen bünvalló, a szégyenkedve retiráló arcok vonalmain újra életláng lobog, s mintha a „Gy. K.” szerkesztője a legjobban végezte volna dolgát, újra ugy beszéd, a hogy szokott addig is, míg a nagyobb erők s főkép az igazság lángostora által derekasan el nem páholtattott.

A merész hang onnan van, mert lapunk érdemes szerkesztője kijelentette, hogy a „Gy. K.” idétlen otrombaságait többé figyelembe nem veszi.*)

De öröme, hogy nagyon is korai volt a „Gy. K.” szerkesztőjének, felesleges is mondanunk. A „Győri Lapok” tisztelt szerkesztője saját izlése szerint megteheti azt, hogy a „Gy. K.”-nyel többé szóba nem bocsátkozik, mint oly lappal, mely csak a közönség előtt járja a mulattató táncokat, azután ha orrára koppantanak, vissza huzódik ketreczébe s vitézül megretirál: de mi a közönség nevében ezennel kijelentjük, hogy a „Gy. K.” irodalmi működését nyomról nyomra fogjuk kísérni, gyakori ollózásait legott felfedezzük, s figyelmeztetni fogjuk a közönséget ne fizesse drága pénzét oly lapért, melynek politikai iránya sem mi; társadalmi elvei: sem mi; mely csak él isten kegyelméből, táplálkozik lopva más lángelmék terményeiből; melyben mostanság egy jóra való eredeti cikkkel soha sem találkozik a kedves olvasó.

Bizonyítsuk be. Ne tegyünk ugy, mint ő, mely csak állit, de bizonyítani nem tud semmit az isten adta.

Előttünk fekszik legközelebbi számának vezér cikke, czime ez: „Értsen belőle a magyar ifjúság.” — Azt gondolná az ember, hogy itt egy eredí gondolatokkal megrakott eredeti cikkkel találkozik. Olyan nincs. A „Gy. K.” tyukja csak a más tyukjának tojásait szereti kiköltetni.

Végig megyünk a cikkben, és óh, kedves meglepetés, mindenütt Ipolyi Arnold jeles főpapunk azon remek gondolataival találkozunk, melyeket a magyar történelmi társulat legutóbbi nagygyűlésén elmondott. Sehol a cikkben egy eredeti ötlet, sehol egy eredeti gondolat, sehol megcsillagozva Ipolyi gondolatai, mintha a szegény Vas Borona, maga találta volna a „Gy. K.” eszmeszegény tarlóján e drága magvakat.

Egy igen szép passus van Ipolyi beszédében, Vas Borona ezt is elrontja, midőn mondja: „Pedig valamint országunk a hajdankor óta mindig a hadak ország utja volt, ugy érintik és járnak át maig a nagy világesemények és küzdelmek iramlatai.” Oh mennyivel szebben mondja ezt el az a mi kedves és derék Ipolyunk! Hej, de jó is volna ezt Vas Boronával felcserélni!...

Most többet nem mondunk, mert nincs terünk, de megigérjük, hogy nyomról-nyomra fogjuk kísérni a „Közlöny” irodalmi botlásait, és hogy minél kevesebb dolgunk legyen, felkérjük, adjanak ugy hébe-korba eredeti cikkeket is; ezt megvárja a közönség azért a drága 10 forintért, megvárja állandó kritikai rovatunk, melylyel a „Gy. K.”-t híven fogjuk kísérni ezután. — Ugy bizony Mersich ur, ne mindég a „Győri Lapokat” nyöszörögtesse, hanem adjon néha-néha tisztességes önálló cikkeket is. Kátó.

*) Ezzel azonban nem jelentettük ki, hogy nem fogjuk ezután is „irtani a gyomot” a „Gy. K.” hasabjain, minek bizonyágaul tisztelt munkatársunknak ezen közleményét, különösen sürgös voltánál fogva szükségesnek láttuk közre bocsátani. Szerk.

TÁRCZA.

Hozzá!

Szöke arany hajadat bámulva láttam először!
Égszin kék szemeid; lelkeket elbűvölék.
Róma dicső nyelvén „derü” volt értelme nevednek;
Énnekem is derület szép szemeidből ered. —
Nyisd meg az ég kapuit, — a reményt, egy esüggedő szünek!
Adj új lelki erőt; — szívsebeimre vigaszt!

Az abderiták története.

Wieland C. M. regénye.

Forditja Teveli Varga József.

— Mutatvány. —

(Folytatás.)

Én nem vagyok semmi más — mint ami vagyok az is igen kicsinyke, monda Demokrit felijedten. Ha ön az idea szó iránt ellenszenvenvel viseltetik,

akkor engedje meg, hogy magamat másképen fejezzem ki. A szép Gulleru — ugy nevezték a feketét, kiről beszéltünk. —

Gulleru? kiáltának az abderitanók és hahotára fakadtak, melynek alig lett vége; Gulleru! micsoda név ez! — És mi történt az ön szép Gullerujával? kérdé a csucos orru Myris oly pillantással s hanggal, mely még csucosabb volt orránál.

Ha ememet valamikor meglátogatásával szerencsételtne, felelt az utazott ember a legfesztelebb udvariassággal, akkor majd megláthatná, mi történt a szép Gulleruvál. Most ezen urnak kell ígérete-met megtartanom. A szép Gulleru termete tehát — (A szép Gulleru, ismételték az abderitanók s újra hahotáztak, de Demokrit nem engedte magát akadályozni)

— szerencsétlenségére, honának ifjaiban a legnagyobb szenvedélyt keltette fel. Ez tán azt bizonyítja, hogy őt szépnek találták; az ok, hogy őt szépnek tartották, kétségtelen ebben fekszik, mert ha csunya lett volna, nem érdeklődtek volna érte. Az aethiopiaiak tehát tudnak különbséget tenni a szép és nem szép közt; s ha csak tiz aethiopiai itélete Helenről

abban egyez meg, hogy szép, ez azt bizonyítja, hogy egyenlő fogalmuk van a szépről.

„Az nem következés! szól közbe a tanácsos ur. Nem lehetne-e tiz között, mindeniken valami más szeretetreméltót találni?”

Az nem lehetetlen; hanem ellenem semmit sem bizonyít. Tegyük fel, az egyiknek kis szemeit, a más-siknak duzzadt ajkát, a harmadiknak nagy füleit találta volna csudálatra méltónak: ez helyes hasonlítás Gulleru s a többi aethiopiai szépségek között. A többinek is csak van szeme, füle és ajka, mint Gullerunak. Ha tehát Gulleru ezen testrészeit szebbnek találták, tehát a szépségről már kellett mintájuknak lenni, melylyel például a Gulleru szemeit és más szemeit összehasonlították; és ez az, amit ezen szóval ideal ki akartam fejezni.

„De ugyan (közbeszól a tudós tanácsos) csak nem akarja velünk azt elhitetni, hogy ezen Gulleru a fekete leányok között az előtte, mellette és az utána élők közt a legszebb legyen? Ugy hiszem, a legszebb hasonlítóva azon mintával, melyről szó volt.”

Nem tudom, miért állítottam volna azt, felölő Demokrit.

Nyilatkozat.

Baráti körben tudomásomra jutott, hogy a „Győri Közlöny“ munkatársai rólam azon kompromittáló hírt terjesztik, mintha én a fent címzett munkatársak valamelyikéhez levelet intéztem volna, melyben a „Győri Lapok“ egyik számában megjelent cikkekkel s azok íróit előre felfedeztem volna. Ezenel felhívom tehát a „Győri Közlöny“ munkatársait, hogy ha akár levélben, akár élő szóval történt eféle felfedezésekről tudomásuk van, sziveskedjenek azt a „Győri Közlöny“ legközelebbi számában nyilvánosságra hozni, mit ha nem tesznek, a „Győri Lapok“ legközelebbi számában fogom e tényre vonatkozó véleményemet elmondani.

Győr, 1879. aug. 29.

Schön Bernát.

Tudomány és művészet.

* A magyar orvosok és természetvizsgálók XX-ik nagygyűlésének megnyitói közlése f. hó 28-án tartott meg Budapesten a városház ülés-termében nagyszámu közönség s díszes hölgykoszoru jelenlétében.

Az ülést Dr. Kovács József, egyetemi tanár szépen átgondolt beszéddel nyitotta meg, mely után Ráth Károly főpolgármester tartott üdvözlő beszédet a nagygyűlés tagjaihoz; Schay Mór titkár pedig a gyűléshez érkezett üdvözlő iratokat olvasta fel. Előadásokat tartottak Lenhossék József, egyetemi tanár „az embertan fejlődéséről és állásáról“ és dr. Müller Kálmán a „létért való küzdelmünk s a társadalom“ cím alatt.

A pályaművekről szóló jelentésből kitűnt, hogy a Dr. Kovács Endre által kitűzött 100 aranyos pályadíjat elnyert, a magyarországi gyógyvizekről szóló pályamű szerzője: Dr. Kovács Imre budapesti orvos, kinek a pályadíj éljenzés közt átadatni határozottatott. Az orvosi műszótárra s az orvostudomány történetére pályázott művek szerzőinek jelígis levelei nem bontattak fel.

Felolvastattat a Koritniczai fürdő igazgatóság levele, melyben kéri, hogy a jövő évi nagy gyűlés Koritniczán tartassék meg. E tárgyban a zárülésben fog határozat hozatni. Ezután a szakülések alakultak meg, melyek működéséről jövő számunkban hozunk tudósítást.

Tanügy.

— A győri kir. jogakadémián a beiratások az 1879/80. tanévre folyó évi szeptember hó 1-ső napján kezdődnek és tartanak szeptember hó 12-ik napjáig. A pót- és ismétlési vizsgálatok szeptember hó 15-ik napjáig fognak megtartatni. Győr 1879. augusztus hó 23-án. Az igazgatóság.

— A győri kath. főgymnasiumban a tanulók szabályszerű fölvétele f. é. augusztus hó 30., 31. és szeptember hó 1-én d. e. 9—11-ig történik. A fölvéti és javító vizsgálatok

d. u. tartatnak. Az ünnepélyes Veni Sancte szeptember hó 2-án lesz. Győrött, 1879. augusztus hó 26-án. Az igazgatóság.

— A győri állami tanítónőképezdében az előadások szeptember hó 10-én veszik kezdetüket. Győr, 1879. aug. 29.

Kasztner Janka,
képezdei igazgató.

— A győri kath. főgymnasiumban az írásbeli érettségi vizsgálat f. é. szeptember hó 3., 4., 5-én, a szóbeli pedig 6-án tartatik. Győrött, 1879. augusztus hó 26-án.

Az igazgatóság.

— Iskolai értesítés. A győri ágost. hitv. ev. gyülekezet iskoláiban a beiratások f. é. szept. hó 1-én és 2-án eszközöltetnek. Az isteni tisztelettel egybekötött ünnepélyes megnyitás 2-án, reggeli 8 órakor tartatik, a rendes előadások pedig 3-án kezdetnek meg.

Győr, 1879. aug. 28.

Az igazgatóság.

— Skultéty László hatóságilag engedélyezett elemi magán-tanintézetében az 1879/80-iki tanév szeptember hó 1-én kezdődik. A beiratások augusztus 30. és 31-én eszközöltetnek.

— Staab Lénárt zene- és ének-iskolájában a beiratások f. hó 28., 29. és 30-án délelőtt 9—12-ig és délután 3—6 óráig eszközöltetnek. Felkéretnek azon t. cz. szülők, kik gyermekeiket a zene-művészetben oktatni óhajtják, hogy azokat a tanév kezdetén azonnal beírassák, mivel az évközi felvétel mind a tanítókra, mind a tanulókra nézve hátrányos. A zeneiskolában, ugyint eddig, zongora, hegedű, fuvola és ének, kapcsolatban a zene-elmélettel tanítatik, és pedig: ének: leányok részére; zongora: leányok és fiuk részére; hegedű: leányok s fiuk részére; fuvola: fiuk részére. Győr, 1879. augusztus 26-án. Staab Lénárt.

Gazdaság.

A bécsi magvásár, mivel azt hisszük, hogy gabona kereskedésünk s földművelésünk emelésére a Budapesten is megtartatni szokott hasonló magvásárok inkább vannak hivatva — előttünk csak annyiban bir érdekel, hogy ezen magvásár alkalmával szoktak hivatalos adatok nyomán az összes monarchia aratási eredményére vonatkozó jelentések közzé tétetni, melyből a folyó évi gabona üzletre némi következtetéseket lehet vonni.

Az idei, Leinkauf által szerkesztett jelentésből a monarchia gabna aratására vonatkozólag mi is közöljük a következőket:

Buza a magyar korona alá tartozó tartományokban körülbelül 8³/₄ millió hektoliter, a birodalom ezen felében 400,000, az egész birodalomban körülbelül 9¹/₄ millió hektoliter vagyis 14 millió vámmáza hiányt tüntet fel egy teljes aratáshoz képest.

A magyar korona alá tartozó országok közül csak Erdély mutathat fel a teljes közép termésnél jobbat, a többi területek kisebb részén a termés közép, nagyobb részén, többé-kevésbé ezen aluli. Cislajtániában az egyes tartományok aratási eredményei megközelítik a teljes aratást, de az alsó-ausztriai, stíriai, morva és kelet-galicziai jelentékeny deficit előidézi a fent jelzett kedvezőtlen összeredményt. A minőség a birodalom mindkét felében nagyon változó, egészben véve azonban jobb, mint azt a szomorú mennyiségbeli eredmény után várni lehetett. Miután a monarchia teljes átlag eredménnyel körülbelül 5 millió vámmáza búzát exportálhat, a monarchia beviteli szükséglete a campagneben a mi értesülésünk alapján, körülbelül 9 millió vámmázásra fogna rugni, ha campagne elején nem lett volna még régi búzánk és miután e régi készlet fedezte az egyhónapi szükségletet és még ma sincs kimerítve, azt lehet következtetni, hogy a monarchia importszükséglete 3—4 millió vámmáza lesz.

Rozs a magyar korona alá tartozó tartományokban körülbelül 6¹/₄ millió, Cislajtániában körülbelül 1 millió, az egész birodalom tehát 7¹/₄ millió hektoliter (10 millió vámmáza) hiányt tüntet fel egy átlag eredményhez képest. Az egész monarchiában csak Salzburg, Karintia északi Tirol és Csehországban lesz jobb aratás az átlag termésnél, Cis- és Translajtánia többi tartományaiban többé-kevésbé a teljes aratási eredményen alul áll. A minőség, mint a búzánál változó, de jó minőségűben nincs hiány. Miután normalis viszonyoknál a monarchia kiviteli képessége egy millió máza és a consum a campagne kezdetén négy héten át körülbelül 4¹/₂ millió mázsányi rozsszal ki lett elégítve, a nélkül, hogy a régi készletből még valami fennmaradt volna, a monarchia import szükségletét körülbelül 4¹/₂ millió mázsára becsüljük.

Árpa Magyarországon 4¹/₂ Cislajtániában 1¹/₂, tehát az egész birodalom körülbelül 5 millió hektoliter vagy 6 millió máza hiányt tüntet fel úgy, hogy a termés a belföldi szükségletet csak nehezen fogja fedezhetni. A minőség többnyire hiányos.

Zab majd mindenütt jó eredményt tüntet fel, Magyarországon az aratás teljesnek mutatkozik, Cislajtániában 2¹/₂ millió hektoliter többletet tüntet fel, eszerint a monarchia kiviteli képessége tekintettel a régi készletekre, körülbelül 3 millió vámmázásra tehető.

Ha alapul fölvevessük az utolsó nyolcz év termését, akkor az idej termés 100-at véve fel átlageredményül, a következő eredményt tünteti fel:

Magyarországon:

Buza (átlagos termés)	20	mill. hekt.	57%
Rozs	15	" "	62%
Árpa	10 ⁶ / ₁₀	" "	67%
Zab	13	" "	100%

Cislajtániában:

Buza (átlagos termés)	12 ⁶ / ₁₀	mill. hekt.	97%
Rozs	24 ² / ₁₀	" "	96%
Árpa	16 ⁵ / ₁₀	" "	98 ¹ / ₂ %
Zab	30	" "	108 ¹ / ₃ %

„Létezhetnék-e tehát egy, kinek például kisebb szemei, duzzadtabb ajka, még nagyobb fülei volnának?”

Igenis létezhetnék, felfogásom szerint.

„Áll-e tehát e tekintetben kétségtelenül, ugyanazon feltevés a végtelenségig. Az aethiopiaioknak tehát nem volna mintájuk a szépségről; s egyenesen azt kellene mondanunk, hogy végtelen kis szemek, végtelen duzzadt ajk, végtelen nagy fülek képzelhetők?”

Mily körmönfontak ezen abderita tudósok! gondolá magában Demokrit. Ha már bevallottam, mondá, hogy létezhetik egy fekete leány, kinek kisebb szemei vagy vastagabb ajka, vagy nagyobb fülei lehetnek, mint Gullerunak, avval még nem mondtam azt, hogy annak szebbnek is kell lenni Gullerunál. A szépség szükségkép meg van a saját mértéke, s ami ezt felülmulja, épugy távol áll a széptől, mint az, ami ezt meg nem üti. Hogy a görögök a szemek nagyságát s a száj kicsinységét a szépség tárgyaual állítják fel, ki fogná ebből azt következtetni, hogy: egy asszony, kinek szemöldöke hüvelyknyi széles s szája oly kicsiny, hogy abba a

szalmaszálat alig lehetne beletolni, a görögök által legszebbnek tartassék?”

Az abderita le volt főzve, s amint látszott, érezte is. Ha nem egy abderita tudós inkább agyongyurattja magát, minthogy lefőzését bevallja. Nem voltak-e Philinne és Lysandra, és egy rövid vastag tanácsos, kiknek eszéről Demokrit legtöbbet tett fel? És ép ezek voltak, kik az abderitákat és abderitanókat minden fáradság nélkül megnyerték! — Valóban hamarjában nem tudta mit feleljen a tanácsos ur. De azon erős bizalomban, hogy majdesak eszébe jut valami, oly gunyosolylyal felelt; mely azt jelzék, hogy ellenfelének érveléseit megveti, és a döntő csapásra készülődik. „Ugyan lehetséges-e” kezdé végre oly hangon, mintha felelne „Demokrit utolsó szavaira, annyira hajtani a különösségek iránti szeretetet, hogy szépjaink színe java előtt meri állítani, mintha azon lény, ugy mint ön nekünk Gullerut eseteli, maga a Venus volna?”

Ugy látszik tanácsos ur elfelejtette, viszonzá Demokrit hírgadta, hogy beszélgetésünk az aethiopiaiak fogalma szerénti szépségről folyt. Én nem állítottam, semmit: én csak azt mondtam el, a mit

láttam. Én önöknek az aethiopiaiak izlése szerénti szépséget eszeteltem. Én arról nem tehetek, hogy a mi aethiopiában szép, az Görögországban csunya. Igaza lehet mindenkinek.

Hangos halota és nyihogás tör ki a jelenlevők torkain Demokrit ellen, épolyan mint mikor valaki valami képtelenséggel elszólja magát.

„Halljuk, halljuk, kiáltozva a vastag tanácsos ur miközben hasát mindkét kezével tartja, mit képes mondani földink, hogy bebizonyithassa, miszerint mindeniknek igaza van! Szeretem hallani az ily állításokat. Ugyan mirevalók volnátok még tudós urak? — A föld gömbölyü; a hó fekete; a hold tiszter oly nagy mint Peloponnesus; Achilles a futó csigát nem éri el. — Ugye Antistrepsiades ur? — ugye Demokrit? — Most csak elismeritek, hogy én is belátok titkos tanaitokba. Ha, ha, ha!”

Az összes abderiták s abderitanók ismét sympathikus módon megkönnyíték tüdejüket, és Antistrepsiades ur, kit a jovialis tanácsos ur vacsorázás idejére figyelmeztetett, udvariasan támogatva csatogó tapsaival az általános hahótát és vihogást.

(Folyt. köv.)

Austria-Magyarországban:

Buza (átlagos termés)	32 ⁰ / ₁₀ mill. hekt.	72 ⁰ / ₁₀₀
Rozs	40 ⁰ / ₁₀ " "	82 ⁰ / ₁₀₀
Árpa	27 ¹ / ₁₀ " "	82 ⁰ / ₁₀₀
Zab	43 " "	105 ¹ / ₂ %

Tengeri. A kilátások nevezetesen Magyarországon kedvezőtlenek.

Burgonyáról ma még nem lehet döntő ítéletet mondani, de Magyarország egyes vidékein, valamint Csehország és Galiciában sok és komoly panasz merül fel a burgonya rothadása miatt és a monarchia import szükséglete jelentékenyen növekednék, ha az aggodalmak a burgonya és tengeri termést illetőleg teljesülnének. (Egyet.)

Napi hírek.

— **Megyei közgyűlés.** Győrvármegye törvényhatósági bizottsága folyó 1879. évi szeptember hó 3-ik napján d. e. 9 órakor Győrött a megyeház kis termében rendkívüli közgyűlést tart. Ezen közgyűlés napirendjét képezik: 1. A folyó évi július hó 10-ik napjától augusztus hó 9-ikéig közszemlére kitéve volt rábaszabályozási tervezet iránt fenti idő alatt benyújtott nyilatkozatok, illetve a tervezet felletti határozathozatal. 2. A hivatalos pénzek és értékek kezelése és ellenőrzése iránt alkotandó szabályrendelet.

— **A győrvidéki tanító-egylet** központi bizottsága holnap délután 4 órakor az egylet rendes évi közgyűlése tárgyában ülést tart a helybeli állami tanítónőképző igazgató termében, melyre a bizottság tagjai ezennel tisztelettel meghívottnak. Elnöki megbízásból Schön Bernát egyleti jegyző.

— **Beküldetett.** A hosszú hidnak javítása miatt az újváros és város közti egész közlekedés a sétatéri két hidra terjed, s dacára ennek, a sétatéren üdülést keresők boszuságára a hidak s a köztük fekvő ut nem öntöztetnek, de nem is söpretnek. Nagyon kérjük azokat, kiket e cikk illet, ne vegyék ezt csak egyszerű tudomásul, hanem rendelkezék el a hidak és a sétatéri utnak, míg a nagy közlekedés itt eszközöltetik, gyakoribb söpretését és öntöztetését, mert az adózó közönség nem azért megy a sétatérre, hogy port nyeljen, hanem hogy jó levegőt élvezhessen.

— **Wimmer Adolf** boldogult Wimmer orvos fia f. hó 26-án. életének 32-ik évében Gleichenbergben elhunyt. Temezése holnap délelőtt 9 órakor leend. Béke hamvaira!

— **Tüzesetek** idő óta a mindennapi dolgok sorába tartoznak nálunk. Tegnapelőtt délután 3—4 óra között a vasuti utcában rövid idő alatt 3 ház; a reá következő éjjel pedig 2—3 óra között Győr-Szigetben egy faépület tele ronggyal égett le. Ez utóbbi — mint biztos forrásból tudjuk, ugygyújtatót föl, aljas boszu következtében f. hó 15-ike óta, minden éjjel őrizte a ház tulajdonosa Goldberger győrszigeti illetőségű lakos, a tüzet, egy izben el is folytatta s feljelenté a község bírájának, a nevezett éjjel még is meg esett a kár, mely, hogy nagyobb nem lett és egész Győrszigetre nézve veszélyessé nem vált, az csupán a hely színére érkezett derék tűzoltók gyors intézkedéseinek köszönhető. Tegnap délelőtt 10—11 óra közt a vasuti utcában ismét kigyuladt egy ház padlásán levő széna, mely azonban gyorsan érkezett segédkezek által csakhamar elfojtatott. Ez alkalommal két dolgot kívánunk megjegyezni. Először a rendőrség legyen kissé talpon; mert közel állunk a gyanuhoz, hogy rendszeres gyújtatók üzik városunkban gonosz mesterségüket; azután pedig a toronyőr is legyen kissé ébrebben és ne akkor kezdjen kongatni, mikor 2 ház már leégett, a mint ezt mult csütörtökön tevő.

— **Égi tünemény.** Csütörtök és péntek közti éjjel 4 óra tájban a keleti láthatáron nagyszerű látvány mutatkozott. Ugyanis ekkor esett le egy meteor, mely 2—3 mértföldnyire lehetett tőlünk. Alakja valóságos röppentyűhöz hasonlított, sokkal szebb, tartósabb és nagyobb fényvel; leesésekor szép nagy szikrákban szétmállott; körül-belül 5—6 percig volt látható.

— **Piszok fészkek.** A ki a kovács-utca szűk terén megfordul, az nem hinné, hogy Győr szab.

kir. városa kellő közepén van. A nevezett utcában van egy kis csatorna, a csatornában álló víz, tele dinnyehéjakkal, mely annyira elárasztja bűzével az egész utcát, hogy az ottani lakosok egészségük megóvása tekintetéből folyamodni akarnak a városi tanácshoz, mikép becses figyelmét e baj orvoslására fordítani ne terhelhetnék. Reméljük, hogy e felszólalás a további lépések megtételét főslegessé fogja tenni.

— **A csütörtöki vasuti utcazi tűz** a Rábához nagyon közel esett s mégis a taligások kénytelenek voltak vízért a Dunához hajtatni, miután a Rába azon a tájékon hozzá férhetlen. Ez alkalommal fel- emlitjük azt, hogy jó volna ilyen hozzáférhetlen részen, a városi közgyűlésen pár év előtt tett indítványhoz képest, kézi szivattyút alkalmazni, mely a parton tutajra tétetnék s a víz, cső segítségével vezetettnek a lajba. Ez nem kerülne sokba s nagyon czélszerű is lenne.

Különfélék.

— **Király ő felsége** f. hó 27-én Prágába utazott.

— **15 éves gyújtogató.** Csabrendeken nagy tűzvész dult, okozója e nagy tűzvésznek az ottani kántor 15 éves leánya volt, ki a bíróság előtt azt vallá, hogy azért gyújtott, mert sem atyja, sem testvérei, sem környezete nem szereti őt és azt hitte, hogy ezen tette után azonnal kivégzik, vagy elzárják, mit ő nagyon szeretne. A leány valószínűleg örült.

— **Deák Ferencz** emléke iránti kegyelet megörökítésére Zala-Egerszegen felállított emlékszóbor leleplezése f. é. szept. hó 1-én fog megtörténni.

— **Szerencsétlen nyertes.** A kölni nagy templom felépítése javára 1877-ben rendezett sorsjáték egyik számára esett 30,000 márknyi nyeresemény még jelenleg sincs felvéve. Ezen nyerő számot három leánya vette meg, a kik midőn a huzás után egy hírlapban a nyerő számok jegyzékét olvasták, megboszankodva azon, hogy az ő sorsjegyük a nyereseményt csak egyetlen egy szám különbséggel hibázta el: azt boszusan eldobták. Másnap kiderült azonban, hogy a hírlap hibásan közölte a nyerő számokat s az volt az igazi nyerő szám a mely a lányok tulajdonában volt. Eleget keresték azután a lányok az eldobott sorsjegyet, felforgatták érte fenekestől a házat, de biz az nem került vissza a mai napig, és így a 30,000 márka a templom javára fog jutni, mivel szabály szerint a nyeresemények csak a nyerő szám előmutatójának fizethetők ki.

— **Alfons spanyol királynak** Krisztina osztr. főhercegnővel f. hó 22-én a spanyol határon, Arcachonban történt találkozása mindkét félre nézve kedvező hatást tett, és így az egybekelés még a folyó év őszén végbe fog menni s Barzelonában fog megünnepeltetni.

— **Az egész világ gyapju termése** 1878-ban 1,496,500,000 fontra becsültetik. Ez kitisztogatás után 852,000,000 font tiszta gyapjut szolgáltatott. Az 1878. évi gyapju termés 10,000,000 fonttal volt kevesebb mint 1877-ben.

— **Hét embert sujtott le a villám** Rumburg mellett kiknek egyrésze rögtön meghalt, egyrészüik pedig súlyosan megsérült.

— **Mennyi pálinkát isznak a muszkák?** Szentpétervárott 1624 pálinka mérés létez. Ezekben 1873-ban 2,263,462; — 1874-ben 2,039,462, — 1875-ben 2,205,498, — 1876-ban 2,230,988, — 1877-ben 2,244,379 akó pálinkát fogyasztottak el a muszkák, 1876-ban 46,848 volt a részegségért rendőrséghez kísért notorius részegesek száma.

— **Nagy evők.** Az inyenczek ős apja, Ezsau volt, aki első szülöttségi jogát egy tányér lencsért eladta; királyuk pedig Maximin római császár volt, a ki egy ülő helyében 50—60 font must megemésztett s felöntött rá 24 pint borocskát. Egy württembergi lakos, Kohl Jakab, négy mérő cseresznyét képes volt egyszerre magvastól megenni, mellesken egész madarakat, egereket, tányért, tálat, üvegpotharokat, kavicsot, téntartót téntástul, író-tollastul s tollkással együtt feltudott falni, s mégis 80 évig élt. Egy izben egy falusi dudás dudáját falta fel tréfából s nyomban elfogyasztott rá 460

szem szilvát. — Schwyzer Villars nevű falóművész egyszer megkérdezték, hogy hány csirkét tudna megenni. „Óh, nem igen sokat, — volt a válasz, — csak valami 40—50-et, ahhoz képest, a milyen az étvágyam.“ Hát foglyot? kérdeék tovább. Óh, azt — felelé — folyvást tudnék enni. (N. W. B.)

Győri gőzfürdő apáca-utca 28. szám alatt.
Gőzfürdő nyitva reggel 6 órától déli 1 óráig.
Kádfürdő " " 6 " egész estig.

Közgazdaság.
Gabna-árak.

Győr, 1879. aug. 29.

A bécsi gabnavásár következtében buza és rozsban az irány szilárd maradt, míg árpában az üzlet lanyhább lett.

Buza új 12.50—12.75; buza régi bácskai 11—11.25. Rozs 9.25—9.50. Árpa 9.75—10; árpa középszerű 8—8.75; árpa régi 7.50. Zab 5.65—5.75. Kukoricza 6.25—6.80.

Minden 100 kilogr. szerint.

A bécsi értéktőzsde 1879. augusztus 29-én.

Magy. vasuti kölesön	110.40
" sorsjegy "	97.75
" aranyjár. kötv.	91.45
" földteherm. "	87.—
Erdélyi " "	86.—
Szőlődezsnavált. "	—
Osztrák államadósság papírban	66.30
" " ezüstben	68.05
" " kisorsolással 1860. à 500 ft	124.50
" " " 1860. " 100 ft	126.25
" " " 1864. " 100 ft	158.—
" " " 1864. " 50 ft	158.—
Cs. kir. arany	5.51
8 frtos "	9.30
100 márka	57.45

Meteorologiai jegyzetek.

Hó — nap	Hőmérő			Légsúlymértő			Időjárás
	Reaumur	6. 6.	12. 6.	6. 6.	12. 6.	6. 6.	
augusztus 27	+15	+26	+18	757	757	757	Derült
" 28	+16	+26	+18	757	757	756	Derült
" 29	+18	+28	+22	757	757	757	Derült

Vizállás a Rábán augusztus 29-én:

8' 6" vagyis 2 m. 60 cm.

Gőzhajó-járás:

Győrből indul Budapest felé délelőtt 11 órakor.
" " Bécs felé este 7 "

Vasuti menetrend.

Indulás	óra	perc	Érkezés	óra	perc
Győrből Bécsbe reggel	5	17	Győrből Bécsbe reggel	8	58
" " délután	4	26	" " este	7	53
" Ujszönyre dél el.	11	20	" Ujszönyre délután	12	54
" " este	10	16	" " éjjel	11	19
" Kis-Czellre d. e.	11	—	" Kis-Czellben d. u.	1	08
" " d. u.	5	44	" " este	8	50
" Sopronba reggel	5	45	" Sopronba délelőtt	9	40
" " délután	4	53	" " este	8	56

Megérkezések Győrött:

Bécsből d. e. 10.50, este 9.56. Sopronból d. e. 9.45, este 9.19.
Szönyből regg. 4.57, d. u. 3.56. Kis-Czellből r. 8.30, d. u. 4.10.

Felelős szerkesztő: **Dr. Karika Antal.**

H I R D E T É S E K.

IRÓPAPIROK,
levélborítékok és levélpapírok,

nemkülönb

mindennemű irodai szerek,
ugymint

tinták, írónok, valódi aczél- és réztollak,
tollnyelek, pecsétviaszok és több effélék
jutányos árak mellett kaphatók

CZÉH SÁNDOR

papír-, rajz- és írószer-kereskedésében

GYŐRÖTT,

a győri első takarékpénztár épületében.